

Útmutató, hogyan váljunk Okos Faluvá

Előkészítő intézkedés a
21. századi okos vidéki térségekért

Útmutató, hogyan váljunk Okos Faluvá

Előkészítő intézkedés a 21. századi okos vidéki térségekért

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	1
1. MIT NEVEZÜNK OKOS FALUNAK?	2
1.1 MIT NEVEZÜNK FALUNAK?	3
1.2 MIT NEVEZÜNK „OKOSNAK”?	4
1.3 MIBEN KÜLÖNBÖZIK AZ OKOS FALU KONCEPCIÓJA A LEADER/CLLD KEZDEMÉNYEZÉSTŐL?	6
2. HOGYAN DOLGOZZUNK KI OKOS FALU STRATÉGIÁT?	7
2.1 MIÉRT VAN SZÜKSÉG EGYÁLTALÁN OKOS FALU STRATÉGIÁRA?	7
2.2 MIK LEGYENEK AZ OKOS FALU STRATÉGIÁJÁNAK FŐBB ELEMEI?	9
2.3 HOGYAN FINANSZÍROZHATÓ AZ OKOS FALU STRATÉGIA?	11
3. HOGYAN LEHET VÉGREHAJTANI A STRATÉGIÁT, ÉS MIKÉNT LEHET OKOS MEGOLDÁSOKAT KIDOLGOZNI?	12
3.1 MIT NEVEZÜNK OKOS MEGOLDÁSNAK?	12
3.2 HOGYAN LEHET MEGTALÁLNI A MEGFELELŐ OKOS MEGOLDÁSOKAT?	13
3.3 HOGYAN LEHET BEVONNI A HELYIEKET A MEGOLDÁSOK TERVEZÉSÉBE ÉS MEGVALÓSÍTÁSÁBA?	17
4. ZÁRÓ GONDOLATOK	20

Fő szerző: Edina Ocsko (E4O Group)

Grafikai tervezés: Veneta Paneva (E4O Communications)

Címlapfotó: Windmills, Stanz, Ausztria, ©Karoline Karner

Hátsó borítókép: Ost-Oya, Tomaszyn, Lengyelország, @Ostoja Natury

Ez a kiadvány az Európai Bizottsággal kötött szerződés alapján készült. Az abban megfogalmazott vélemények kizárólag a nyertes ajánlattevő véleményére vonatkoznak, és nem képviselik az ajánlatkérő hivatalos álláspontját.

Szerződés hivatkozási száma: AGRI-2019-409

Ügyfél: DG AGRI

23/03/2022

Koordinálta:

Finanszírozta:

ELŐSZÓ

Ez az útmutató Önnek szól, ha szeretné, hogy vidéki közössége „okosabban” működjön, vagy Ön vidéki közösségeket támogat az okosabb működésben. Az útmutatót akkor is hasznosnak fogja találni, ha szeretné jobban megismerni az Okos Falu koncepcióját, és alaposabban utánajárni, mit értünk az „okos” és a „falu” kifejezések alatt. Az útmutató az európai vidéki közösségekkel folytatott, két éven át tartó intenzív együttműködés eredményeként jött létre az Előkészítő Intézkedés a 21. Századi Okos Vidéki Térségekért (Smart Rural 21)¹ című projekt keretében. A projekt célja, hogy európai vidéki közösségeknek támogatást nyújtson abban, hogy kísérleti úton kidolgozzák és végrehajtsák az okos falu stratégiájukat, és következtetéseket, valamint ajánlásokat fogalmazzanak meg a folyamat kapcsán. A Smart Rural 21 projekt keretében Európa-szerte huszonegy – különféle adottságokkal rendelkező – vidéki közösség került kiválasztásra, hogy támogatást kapjon stratégiája kidolgozásához és megvalósításához. A nagy érdeklődésére való tekintettel, a projekt több mint 100 további vidéki közösséget (más néven „Come Along!” [Tartsanak velünk Önök is!]¹ falvat) is bevont a falvak közötti információcserébe és kapacitásépítési tevékenységekbe.

A projekt és az útmutató vezérelve azonos: **mindkettő a vidéki közösségeknek szól**. A Smart Rural 21 projekt a kezdetektől fogva együttműködött a közösségekkel a stratégia kidolgozásától kezdve az okos megoldások megvalósításáig a közösségek igényeire összpontosítva. Az útmutató a közösségekkel folytatott munka során szerzett tapasztalatokra, a kapott visszajelzésekre, a kihívásokra, valamint az elért eredményekre épít. Az útmutatón keresztül megosztjuk, és szélesebb érdeklődő közönség számára elérhetővé tesszük a projekt során felhalmozott tapasztalatokat, azért, hogy a folyamatból más közösségek is a lehető legtöbbet tanulhassanak.

Az útmutatónak nem célja, hogy teljes körű eszköztárat nyújtson az „okos faluvá” válás útján való elinduláshoz. Célja inkább az, hogy keretrendszer adjon, kiemelve a legfontosabb tanulságokat, valamint a megfelelő információhoz és az elérhető forrásokhoz irányítsa a projekt iránt érdeklődő közösségeket. Ha az Ön közössége is szeretne elindulni az Okos Faluvá váláshoz vezető úton, ismerkedjen meg a rendelkezésre álló forrásokkal, és a saját igényeinek megfelelően alakítsa az eszköztárat! Reméljük, hogy ez az útmutató hasznos ugródeszkaként szolgál majd a folyamat megkezdéséhez!

Ocskó Edina (projektkoordinátor) a Smart Rural 21 projekten dolgozó csapat nevében

¹ Egy 2,5 évig tartó projekt, amelyet az Európai Bizottság (DG AGRI) finanszírozott, és az E40 Group koordinált.

Útmutató, hogyan váljunk Okos Faluvá

1. MIT NEVEZÜNK OKOS FALUNAK?

Noha, az elmúlt évtizedekben számos okos falu jött létre, az Okos Falu koncepciója önmagában viszonylag új, amelyet „hivatalosan” először az EU Akcióterve az Okos Faluért program keretében, 2017-ben dolgozott ki az Európai Bizottság az Európai Parlament kezdeményezésére. Az Európai Vidékfejlesztési Hálózat (EVH) Kapcsolattartási Pontja ugyanebben az évben elindította [az Okos Falvakkal Foglalkozó Tematikus Munkacsoportját](#), hogy lehetővé tegye az információcserét az érdekelt felek között az új

konceptióval kapcsolatban. Az Európai Bizottság 2018. és 2019. között elindította az [Okos Ökoszociális Falvak](#) elnevezésű kísérleti projektjét, amely azzal a céllal jött létre, hogy kidolgozza az „Okos Falu” közérthető definícióját, valamint bemutasson releváns, jó gyakorlatokat és esettanulmányokat. Fontos megjegyezni, hogy az egyes tagállamok egyénileg határozhatják meg az Okos Falu fogalmát saját nemzeti helyzetükhöz igazítva.²

Az Okos Falvak (az Okos Ökoszociális Falvokról szóló Kísérleti Projektben szereplő) fogalom meghatározása a következőképpen szól: Az Okos Falvak olyan, vidéki közösségek, amelyek okos megoldásokat dolgoznak ki a helyi szinten felmerülő kihívásokra válaszul. A meglévő helyi erősségekre és lehetőségekre építve részt vesznek a területeik fenntartható fejlődését elősegítő folyamatban. Részvételen alapuló megközelítésen keresztül dolgozzák ki és hajtják végre a gazdasági,

társadalmi és környezeti feltételek javítására irányuló stratégiájukat, különösen az innováció előmozdítása, valamint a digitális technológiák által lehetővé tett megoldások használata révén. Az Okos Falvak számára hasznos a vidéki és városi területek más közösségeivel és szereplőivel való együttműködés és szövetség. Az Okos Falu stratégiák kezdeményezése és megvalósítása során a falvak építhetnek a már meglévő kezdeményezésekre, és különféle köz- és magánforrásokból juthatnak finanszírozáshoz.

Az 1. Előkészítő Intézkedés a 21. századi okos Vidéki Térségekért – [a Smart Rural 21 projekt](#) (2019. december – 2022. június) – célja az volt, hogy átültesse a való életbe a definíciót azáltal, hogy Európa-szerte támogatást nyújt falvaknak Okos Falu stratégiájuk kidolgozásához és végrehajtásához. A 2. Előkészítő Intézkedés a 21. Századi Okos Vidéki Térségekért – [a Smart Rural 27 projekt](#) – 2020-ban indult (és

2023. végéig tart) azzal a céllal, hogy elemzések készítésével, (az okos vidéki közösségekre és az okos falvak számára elérhető támogatásokra vonatkozó) okos információk megosztásával, valamint az Okos Falvak Kísérleti Observatórium (Pilot Smart Villages Observatory) létrehozásával segítsen eredményes keretrendszereket kialakítani Európában az okos falvak támogatására.

AZ EU OKOS FALU KONCEPCIÓJÁNAK TÖRTÉNETE

Habár az Okos Falvak koncepciója vonzó, a fogalom meghatározás pontos értelmezése és végrehajtása gyakran nehézkes. Az okos falvak kapcsán

jellemzően két alapvető kérdés vetődik fel: „Mit nevezünk „okosnak?”” És „Mit nevezünk falunak?”. Kezdjük az utóbbival!

² A nemzeti fogalom meghatározásokat lásd továbbá a [tagállami adatlapokon](#).

Előkészítő intézkedés a 21. századi okos vidéki térségekért

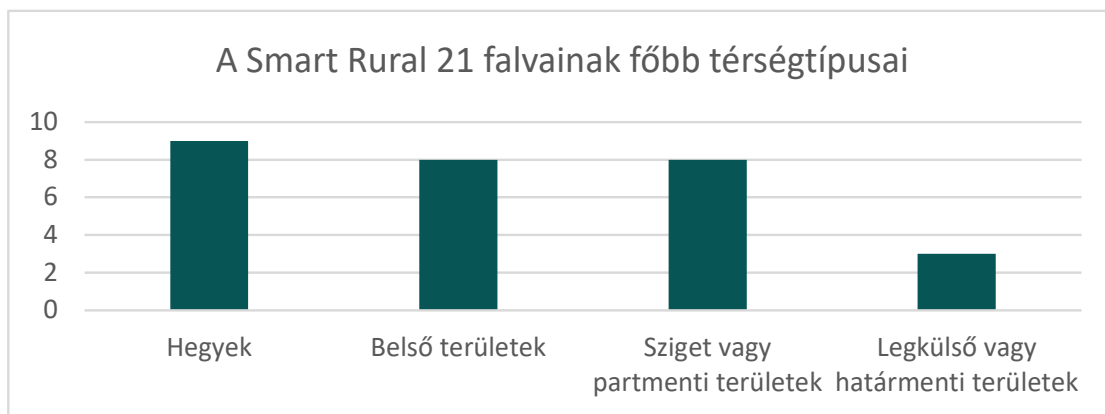
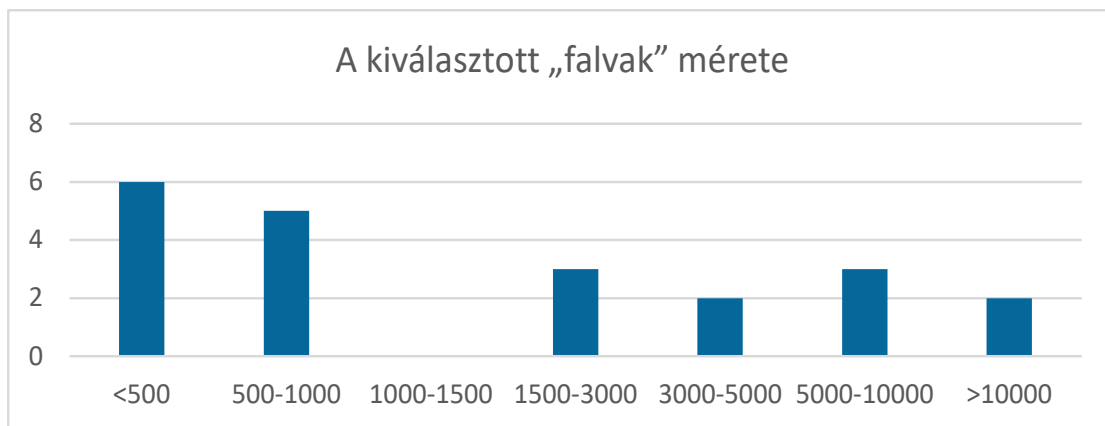

1.1 MIT NEVEZÜNK FALUNAK?

A definíció a **vidéki térségekben élő közösségekre** utal, amely semlegesebb kifejezés a „falunál”. A „falu” kifejezés bizonyos esetekben korlátozó lehet, és/vagy nem írja le megfelelően a vidéki közösségeket az adott nemzeti rendszeren belül. Ebben az útmutatóban leggyakrabban a „vidéki közösségek” kifejezést használjuk a „falvak” helyett. Az okos Falvak (nagybetűvel írva) magára a koncepcióra utal.

Gyakran felmerül a kérdés, hogy mekkora méretű közösségek tartoznak bele az Okos Falu koncepciójába, és hogy számít-e, hogy milyen típusú területen

(például a városi térséghez közel, vagy távol) található. Általában véve nincsenek pontos korlátozások, és a Smart Rural 21 projekt keretében kiválasztott falvak³ szintén igen változatosak voltak ebben a tekintetben (lásd az alábbi grafikonokat). A Smart Rural 21 projekt kiválasztott falvai közül a legnagyobb vidéki közösség [Mouans-Sartoux](#) (Franciaország) volt, nagyjából 10 000 lakossal, a legkisebb pedig [Ostana](#) (Olaszország), amely az alpesi hegyvidéken található, és hozzávetőlegesen 50 állandó lakossal rendelkezik.

A **Okos Ökoszociális Falvak Kísérleti Projekt Riportjában** megfogalmazott Okos Falu definíció, az OECD vagy EUROSTAT által kidolgozott vidéki tipológia használatát javasolja annak meghatározására, hogy mik a vidéki közösségek. A tipológia „vidék”, „város/előváros” vagy „nagyváros” kategóriákba sorolja a

településeket. Az Okos Falu koncepció keretében érdemes olyan településeket (vagy olyan település területén található vidéki közösségeket) figyelembe venni, amelyek „vidéki térségnek” vagy bizonyos esetekben „városnak és elővárosnak” minősülnek.

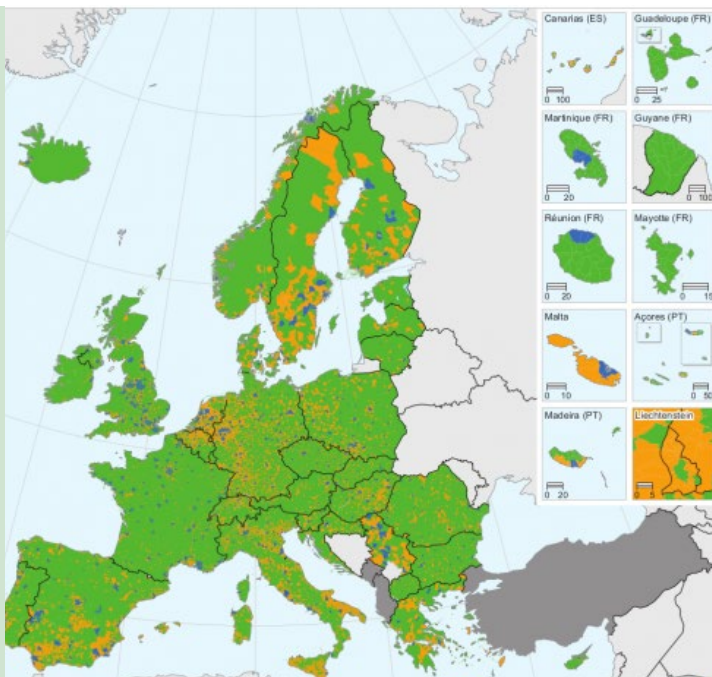
³ A Smart Rural 21 projekt keretében 21 falvat választottak ki, amelyek támogatást kaptak az intelligens falvakra irányuló stratégiájuk kidolgozásához, valamint intelligens megoldások megvalósításához.

Az EU területét helyi közigazgatási egységekre (Local Administrative Unit, LAU) szokták osztani, a helyi szintű statisztikai adatok gyűjtéséhez. Az helyi szinten irányított területek besorolása nem minden országban azonos, és a helyi közigazgatási egységek (LAU-k) különféle közigazgatási egységeket - többek között körzeteket, közösségeket, községeket vagy városi kerületeket - foglalhatnak magukba.

Az okos falvak különböző közigazgatási szinteken működnek. A Smart Rural 21 falvainak többsége például LAU2 vagy alacsonyabb közigazgatási szinthez tartozik, némelyik LAU2 besorolású, de több közülük kisebb településekből vagy számos összekapcsolódó LAU2 egységből áll. A LAU2 területek az urbanizáció fokától (DEGURBA) függően nagyvárosok, városok és elővárosok, illetve vidéki térségek lehetnek. A közösségek többsége „vidéki” (lásd a jobb oldalon).

[Itt tekintheti meg a saját LAU2 területével kapcsolatos tipológiát és statisztikai adatokat.](#)

Adminisztratív határvonalak: ©EuroGeographics ©UN-FAO ©Turks
Térkép: Eurostat - GISCO, 2018. május

Nagyvárosok (Sűrűn lakott térségek: a lakosság legalább 50%-a városközpontokban lakik)

Városok és elővárosok (Közepesen sűrűn lakott térségek: a lakosság kevesebb, mint 50%-a vidéki besorolású rácscellákban, és a lakosság kevesebb, mint 50%-a városközpontokban él)

Vidéki térségek (Ritkán lakott térségek: a lakosság több mint 50%-a vidéki besorolású rácscellákban lakik)

Nem állnak rendelkezésre adatok

1.2 MIT NEVEZÜNK „OKOSNAK”?

Az okos falvak egyik legfontosabb jellemzője az innováció. Az innováció rendszerint az adott helyzet megváltoztatására irányuló igényből és törekvésből fakad, célja egy konkrét kihívásra választ adni.

A vidékfejlesztés összefüggésében számos fogalom meghatározást kidolgoztak már az „innováció”-ra⁴, az Okos Falu kontextusában azonban nem rendelkezünk egyértelmű definícióval. Ez nem meglepő, ugyanis az innovációt rendkívül nehéz meghatározni egy területi viszonyrendszeren belül. A nehézség abból fakad, hogy egy adott megoldás innovatív jellege nagyban függ attól, hogy milyen konkrét kontextusban valósítják meg. Más szóval előfordulhat, hogy valami az egyik helyi közösségnél bevett gyakorlatnak számít, egy másiknál viszont teljesen újdonságnak minősül. Az innovációt tehát mindig a saját (helyi) viszonylatban kell vizsgálni. A 3.2. részben részletesebben is kitérünk arra, hogyan képesek azonosítani a falvak a

„Ha nem érezzük úgy, hogy kihívás előtt állunk - sajnos azt kell mondjam - a késztetés az innovációra sem jelentkezik majd.”

Henrique Leitão
Professzor,
Mezőgazdasági
Innovációs
Csúcstalálkozó
(Lisszabon), 2017

megfelelő innovatív megoldásokat.

Ha azt mondanánk, hogy az „okos = digitális”, látszólag könnyen választ kapnánk a kérdésre, ez ugyanis egyszerű **r e f e r e n c i a p o n t** („kritérium”) lenne ahhoz, hogy valaki meghatározza, „okosan” cselekszik-e vagy sem. Általános az egyetértés azzal kapcsolatban, hogy a digitalizációt már nem hagyhatjuk figyelmen kívül, ha boldogulni akarunk a 21. században. A legkevesebb, hogy megpróbálunk lépést tartani a digitális innovációval, és kihasználjuk az általa kínált rendkívül sokféle lehetőséget.

A kérdés azonban nem ennyire egyszerű.

Miért? Egyszerűen azért, mert előfordulhat, hogy anélkül kezdünk el alkalmazni valamilyen digitális technológiát, hogy bármilyen valós hatása lenne a helyi közösségre, márpedig az Okos Falu koncepciójának középpontjában egyértelműen a helyi emberek állnak. Az „okos” ebben az értelemben azt jelenti, hogy olyan innovatív megoldásokat (többek között digitális

A Smart Rural projekt logója - „félíg villanykörte - félíg földrajzi hely” - azt jelképezi, hogy az intelligens falvak koncepciójában mindig a helyi összefüggésrendszeren belül kell mérlegelni az innováció kérdését.

4 [A mezőgazdaság termelékenységét és fenntarthatóságát célzó európai innovációs partnerség fogalom meghatározása szerint](#) például az innováció – dióhéjban – a következő: „egy ötlet sikeres átültetése a gyakorlatba”.

technológiákat) alkalmazunk, amibe a helyi embereket is bevonjuk, és/vagy érdemi hatást gyakorlunk rájuk.

Hosszú vita folyt arról, hogy korlátozzuk-e az „okos” kifejezést a „digitális” megoldásokra az okos falvak koncepcióján belül – az okos városok mintájához hasonlóan. Az a megállapodás született, hogy az innovációt nem szabad kizárólag a digitális témákra korlátozni. Először is, számos vidéki térségben okoz gondot a „digitális szakadék” (a gyors, szélessávú internethez való hozzáférés hiánya). Ha a digitalizációra összpontosítunk, tovább nőhet a szakadék a fejlettebb és az elmaradottabb térségek között. Másodsor, sokan hangsúlyozzák, hogy habár a digitális technológia – a korábbi tapasztalatok alapján – alapvető fontosságú, nem feltétlenül annak az egyetlen módja az okos működésnek. Az Okos Ökoszociális Falvak Kísérleti Projekt a következőképpen érvel: „A digitalizáció egy eszköz, de önmagában nem egy cél. Nem a digitális technológia használata határozza meg, hogy egy falu okos-e, és nem csak a digitális technológiákon keresztül érhetjük el fejlesztési céljainkat. Egyértelmű, hogy számos, nem digitális eszköz is megoldást kínálhat a kihívásokra.” Az EVH okos falvakkal foglalkozó tematikus csoportja hasonló következtetésre jutott.

Az EU okos falvakra vonatkozó definíciója szerint az okos falvak „innovatív megoldásokat használnak [...], **különösen a digitális technológiák által kínált megoldások mozgósítása révén**”. A „különösen” azt fejezi ki, hogy a digitális technológiák használata fontos eszköze, de nem kizárólagos módja az „okossá” válásnak. Meg kell jegyezni, hogy előfordulhat, hogy egyes tagállamok eltérően határozzák meg az okos falu fogalmát (például nagyobb hangsúlyt fektethetnek a digitális aspektusra).

A „társadalmi innováció” legalább olyan fontos jellemzője az Okos Falunak, mint a digitális/technológiai innováció. A részvételen alapuló megközelítés, valamint az okos megoldások pozitív (vidéki) társadalmi hatása az Okos Falu alapvető követelményei közé tartoznak. „Társadalmi innovációról” beszélünk, ha az innovatív megoldások hatást gyakorolnak a helyi társadalomra, és/vagy ha új, részvételen alapuló folyamatok (társadalmi gyakorlatok) jönnek létre a közösségen belül.

A Horizont 2020 program keretében megvalósuló [SIMRA](#) (Social Innovation in Marginalised Rural Areas – Társadalmi innováció marginalizált vidéki térségekben) projekt például a következőképpen határozza meg a társadalmi innováció fogalmát: „a társadalmi gyakorlatok társadalmi kihívásokból eredő újrakonfigurálása azzal a céllal, hogy átütőbb eredmények szülessenek a társadalmi jóllét terén, ami szükségszerűen magában foglalja a civil társadalmi szereplők bevonását is”. A Horizont Európa (az EU kutatási és innovációs programja) a következő javasolja: „akkor érdemes társadalmi innovációban gondolkodni, ha a megoldás hidat képez a társadalmi

Mielőtt tehát elkezdünk valamilyen digitális és modern megoldáson dolgozni, mindig fel kell mérnünk, hogy mi a célunk vele, kinek szánjuk, és várhatóan milyen (társadalmi) változást idéz majd elő a helyi közösségen belül.

[Raudanmaa](#) (Finnország) az egyik jó példája a társadalmi innovációnak. Mások számára is inspirációként szolgál a faluszövetkezet és a helyi közösség elkötelezettsége olyan projektek iránt, mint a közösségi optikai kábeles szélessávú internethálózat, a többfunkciós faluközpont (hub), valamint a helyi falusi (többek között digitális technológia felhasználásán alapuló) szolgáltatások. Az ausztriai [Stanz im Mürtal](#) új társadalmi innovációs lehetőségeket kínál az energiaátmenet és a digitalizáció összekapcsolásával (a blockchain-alapú technológia és helyi token rendszer használatán keresztül).

„Szeretnénk, hogy a falusi művelődési ház legyen Raudanmaa központja – ahogy korábban az iskola volt.”

Heini Niklas-Salminen,
Raudanmaa, 2021

és technikai megoldások között, és társadalmi változásokat, új társadalmi gyakorlatokat, társadalmi felelősségvállalást vagy piaci elterjedést tesz szükségessé”.

Egyes Smart Rural 21 projektben részt vevő falvak okos, digitális megoldások kialakítására törekedtek. Ugyanakkor voltak olyan közösségek, amelyeknek alaposan át kellett értékelnük az eredeti elképzelésüket. Ez fokozottan igaz az e-egészségügyi és e-gondozási megoldásokra – különösen, az idős emberek esetében. Az okos e-egészségügyi alkalmazások fejlesztése nem feltétlenül a legjobb és egyetlen módja annak, hogy okosan küzdjünk le az idősgondozás által támasztott kihívásokat. Ahhoz, hogy eldönthessük megéri-e e-egészségügyi eszközökbe fektetni, gondos előzetes tervezésre és kapacitásépítésre van szükség. A Smart Rural 21 projekt három résztvevő falu bevonásával dolgozott ki ilyen tervezési folyamatot ([Dingle](#) – Írország, [Sollstedt](#) – Németország és [Penela](#) – Portugália). A végeredményről az adott falvakat bemutató oldalakon tájékozódhat.

TIPPEK ÉS TRÜKKÖK: HOGYAN VÁGJUNK BELE AZ INNOVÁCIÓBA?

- ✓ Az innováció hátterében mindig **egy igénynek – vagyis egy adott kihívás megválaszolására irányuló késztetésnek** - kell állnia a helyi közösségen/vidéki térségen belül. Gondolja végig, milyen konkrét problémákkal és kihívásokkal kell szembenéznie a saját közösségének!
- ✓ A megfelelő innovációs lépés azonosítása komoly felderítő munkát, valamint szakértőkkel, kutatókkal és más falvakkal való együttműködést kíván meg.
- ✓ Az innováció a legtöbb esetben a (helyi) emberek közötti interakciókból fakad – vagyis nem mindig lehet kívülről megtalálni a megfelelő megoldásokat.
- ✓ Az innováció sok kísérletezést igényel, és bizonyos esetekben – jellegéből adódóan – kudarcba fulladhat.

1.3 MIBEN KÜLÖNBÖZIK AZ OKOS FALU KONCEPCIÓJA A LEADER/CLLD KEZDEMÉNYEZÉSTŐL?

Az Okos Falu koncepcióját a leggyakrabban a LEADER/ közösségvezérelt helyi fejlesztés (Community-led Local Development, CLLD) kezdeményezéshez hasonlítják. A LEADER kezdeményezés kétségtelenül számos tekintetben hasonló az Okos Falu koncepciójához, elsősorban a két eszköz főbb alapelveinek vonatkozásában. A LEADER/CLLD az okos falvakhoz kapcsolódó jövőbeni stratégiák és megoldások egyik alapvető eszköze és finanszírozási forrása is lesz (lásd még az okos megoldások finanszírozásáról szóló 2.4. fejezetet). A LEADER helyi akciósportjai gyakran betölthetnek „innovációs közvetítői” és a falu-támogatói szerepet. [Dingle](#) (Írország) esetében a helyi akciósport (NEWKD) vezetésével valósult meg az okos falvakra irányuló stratégiai folyamat, [Raudanmaa](#) (Finnország), [Torup](#) (Dánia), [Kythera](#) (Görögország) és a Smart Rural 21 egyéb kiválasztott falvai számára a helyi akciósport az okos falvakhoz kapcsolódó folyamatok megvalósításához pénzügyi és technikai támogatást is nyújtott.

Ugyanakkor van néhány lényegi eltérés az Okos Falu és a LEADER/CLLD koncepciója között.

- **Az Okos Falu koncepciójának lényege a helyi közösségek bevonása** – vagyis a kis, helyi szinten megvalósuló tevékenységek – és a közösségek támogatása abban, hogy megfeleljenek a 21. század által támasztott kihívásoknak, és megragadják a kínálkozó lehetőségeket. A LEADER/CLLD kezdeményezés szélesebb földrajzi és közigazgatási szinten működik. A LEADER helyi akciósportok (HACS-ok) számos falut lefedhetnek, de mivel a helyi fejlesztési stratégiák magasabb területi szinten kerülnek kidolgozásra, a kis helyi közösségek sajátos adottságait nem mindig tudják figyelembe venni.
- Amíg a LEADER/CLLD kezdeményezés külön intézményi struktúrával és elkülönített pénzeszközökkel rendelkezik, az Okos Falu kezdeményezésnek egyelőre nincs sem külön intézményi, sem pedig célzott szakpolitikai struktúrája. Ez egyben előnyt is jelent, mert így nagyobb mozgásteret van **a kísérletezésnek és az úttörő tevékenységeknek** – különösen a finanszírozási források igénybevétele érdekében. Az Okos Falvaknak hozzá kellene jutni nemcsak a LEADER számára

„- Próbálkoztam már olyan innovációs megoldással, amely kudarcot vallott?”

- Rengeteggel! Háromszor is meghiúsultak a próbálkozásaim, hogy találjak valakit, aki oyát* gyárt. Egy éven át küzdöttünk az oya előkészítésével, de tudtuk, mit akarunk, úgyhogy végül nagy nehezen megtaláltuk a megfelelő megoldást...

A kendertermesztést is említhetném. A mi szempontunkból az is kudarcnak számít. Remek tapasztalatokat szereztünk, sokat tanultunk, de gazdasági szempontból feleakkora bevételt sem realizáltunk, mint terveztünk. Sokszor nagyon bosszantóak a kudarcok! Rengetegszer hallom azt a választ, hogy „nem”, és már nem különösebben ráz meg. De ha igazán igyekszünk, kissé kitárjuk a szívünket, és megalapozzuk a bizalmat, az emberek hozzáállása is megváltozik.”

Piotr Ostaszewski, Tomaszyn (Lengyelország), Smart Café

*Az alábbi szövegdobozban részletesebben olvashat az „oyáról”.

IDÉZET

elkülönített pénzeszközökhöz, hanem más finanszírozási forrásokhoz is, többek között az Európai Kohéziós Politikát támogató forrásokhoz, úgy, mint az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) és az Európai Szociális Alap (ESZA), valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akakultúra-alap (ETHAA) forrásaihoz.

- **Az Okos Falu koncepció** közvetlenül a helyi közösségektől származó, okos megoldások révén **lendületet ad a helyi innovációnak és kísérletezésnek**, különös hangsúlyt fektetve a 21. század új kihívásaira és lehetőségeire, például az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és a digitalizációra. Ebben az összefüggésben, a LEADER helyi akciósportjai fontos szerepet játszanak vagy játszhatnak az innováció elősegítésében, mivel támogathatják az okos falvak létrejöttét a saját területeiken.

Egy hagyományos és egyszerű módszer a víztakarékosságra és a növények növekedésének javítására

Egy hagyományos és egyszerű módszer a víztakarékosságra és a növények növekedésének javítására. Az Ost-Oya egy neoantik edény, amely porózus, vízáteresztő agyagból készül. Az edényt beássák a föld alá, amely így természetes öntözési megoldást biztosít a kertben, és közben jelentősen csökkenti a vízvesztést, és kevesebb locsolást tesz szükségessé. Elég mindössze néhány naponta megtöltenünk vízzel az Ost-Oya (olla, oya) edényünket, és minden megy a maga útján. Hogyan?

Egyszerű: a növények gyökerei ösztönösen a porózus agyag irányába nőnek, így pontosan annyi vizet vesznek fel a megfelelő időben amennyire ténylegesen szükségük van. Se többet, se kevesebbet. Ezáltal csökken a vízfogyasztás, óvjuk a környezetet, és még a kertünk is látványosabb lesz.

Forrás: <https://ost-oya.pl/en/ost-oya-2/>

HOL TALÁLUNK TOVÁBBI INFORMÁCIÓT AZ OKOS FALU KONCEPCIÓRÓL?

[Smart Villages: Concept, issues and prospects for EU Rural Areas](#), Európai Parlament Think Tank, 2021: Okos Falvak: A koncepció, témák és kilátások az EU vidéki területei számára.

[Pilot project, Smart eco-social villages: final report](#), Ecorys et al., 2019, Európai Bizottság finanszírozásával. A projekt célja az Okos Falvak fogalmának meghatározása, valamint a bevált gyakorlatok és esettanulmányok bemutatása.

[Smart Villages: Revitalising rural areas](#), EVH, 2018: Rövid videó, amely ismerteti az Okos Falvak koncepcióját

[EU supports smart villages](#), EUDigital, 2017: rövid videó, amely ismerteti az Okos Falvak koncepcióját és annak alakulását

2. HOGYAN DOLGOZZUNK KI OKOS FALU STRATÉGIÁT?

Az okos falu stratégia egy innovatív helyi fejlesztési stratégia, vagyis egy olyan stratégia, koncepció vagy terv, amely az ott lakók aktív részvételével kerül kidolgozásra és innovatív megoldásokon keresztül - átfogó és hosszú távú víziót kínál a helyi közösség számára. A Smart Rural 21 Tervezési Eszköztár első

5 lépése a stratégia-kidolgozás fő állomásait foglalja magában úgy, mint 1) [az elindulás](#) 2) [a kontextus és az érdekelt felek feltérképezése](#); 3) [az érdekelt felek bevonása](#); 4) [stratégiatervezés](#); 5) [az okos falu stratégia](#).

2.1 MIÉRT VAN SZÜKSÉG EGYÁLTALÁN OKOS FALU STRATÉGIÁRA?

Az Okos Falu stratégia az okos falvak koncepciójának központi eleme. A definíció szerint az okos falvak „részvételen alapuló megközelítéssel **dolgozzák ki és hajtják végre** a gazdasági, társadalmi és környezeti feltételek javítására irányuló **stratégiájukat**”.

De vajon tényleg szükség van-e stratégiára, ahhoz, hogy okos faluvá váljunk?

A strukturált és hosszú távú gondolkodás szempontjából fontos a stratégia. Ez a stratégia ugyanakkor csak akkor hasznos, ha segít a helyi közösségeknek az együttgondolkodásban és egy közös jövőkép kialakításában, valamint abban, hogy a meglévő elképzelések és ötletek felhasználásával átgondolják, hogy hová szeretnének eljutni 5-10 év távlatában. A stratégiák fontosak a különböző kezdeményezések összekapcsolásában és segítenek az átfogóbb gondolkodásban (ahelyett, hogy pusztán egy-egy

kezdeményezésre összpontosítanánk). Az Okos Falu stratégia különösen hasznos lépés lehet az okos faluvá váláshoz az „átalakulóban lévő falvakban” (vagyis azokban a falvakban, amelyek már alkalmaznak ugyan okos megoldásokat, de még nincs hosszú távú jövőképük vagy átfogó, integrált stratégiájuk).

Az okos stratégiák emellett eredményes eszközök lehetnek a **faluvál kapcsolatos jövőképek kommunikációjához** mind befelé (a közösség tagjai felé), mind kifelé (azaz a különböző irányítási intézmények, például helyi LEADER-akciócsoportok, regionális vagy nemzeti szinten működő intézmények felé). Egy átfogó stratégia – amely a magasabb igazgatási szinten meghatározott célkitűzésekhez is kapcsolódik – hozzájárulhat a stratégia végrehajtásához szükséges finanszírozási források beazonosításához is.

Fontos, hogy az okos falu stratégia kidolgozása ne csak egy formalitás legyen. A közösségeknek olyan stratégia kidolgozására kell törekedniük, amelyet a közösség a magáénak érez, és amely dinamikus és hasznos támpontként szolgálhat jövőorientált beszélgetésekhez és tevékenységekhez.

„Számunkra a stratégia kidolgozásának a legfontosabb hozzáadott értéke az volt, hogy sikerült meglátni az összefüggéseket a meglévő projektek és az új elképzelések között, és egységes stratégiát kovácsolni belőlük. Így meg tudtuk határozni a prioritásokat, és külső finanszírozást tudtunk igényelni.”

Smart Rural 21 – falusi képviselő, a felmérés egyik válaszadója

„A faluban számos vezéregyéniség van, de olyan személy nincs, aki képes lenne összefogni a helyi közösség képviselőit.”

A Smart Rural 21 monitoringja

vonzó stratégiák, a tapasztalat azt mutatja, hogy az így kidolgozott stratégiák „vitorlájából gyorsan kifogy a szél” és nem marad kellő elkötelezettség vagy elszántság a stratégia végrehajtásához. A pusztán tanácsadói projektként kidolgozott stratégiák (vagy projektjavaslatok) rövid vagy középtávon hozzájuttathatnak ugyan pénzügyi forrásokhoz, de – valódi elkötelezettség vagy tudás nélkül – a vidéki közösségek segítésére irányuló törekvések kudarcra vannak ítélve. **Nem szabad tehát kizárólag az anyagi források reményében részt venni az Okos Falvak létrehozásának folyamatában, ez a folyamat csak valódi elkötelezettségre épülhet a helyi szereplők bevonásával.**

Az okos falvakra irányuló stratégiák formája sokféle lehet, ugyanakkor ajánlott néhány lényegi elemet beépíteni (lásd alább). Számos tagállam egy egyszerű koncepció vagy terv kidolgozását szorgalmazza, hogy ne tegyen aránytalanul sok terhet a falvakra.

szükség van-e stratégiára, és hogyan használható majd a vidéki közösség és térségek fejlesztésére.

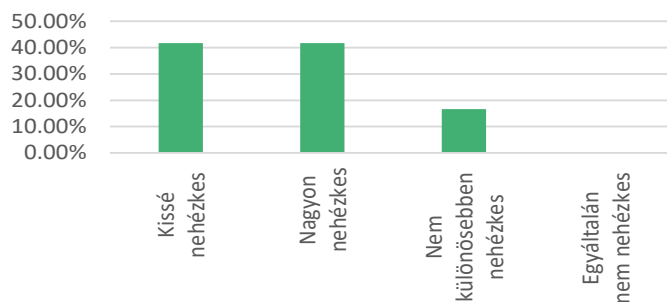
Az okos falu stratégia kidolgozására és megvalósítására nem tekinthetünk egyemberes és/vagy tanácsadói projektként. Habár így is létrejöhetnek formailag és tartalmilag látszólag

A Smart Rural 21 projekt keretében kiválasztott falvaknak kötelező volt okos falu stratégiát kidolgozniuk (a projekt kezdeti technikai előírásai szerint). A falvak többsége (a felmérést kitöltő 12 faluból 10) összességében **(nagyon) hasznosnak találta a stratégia kidolgozásának folyamatát.**

Ugyanakkor sokan **(nagy) kihívásnak is élték meg a folyamatot.** Néhány falu csalódottságának egyik oka az volt, hogy az okos falvakra irányuló stratégiához többnyire nem kapcsolódik közvetlen finanszírozás (vagyis úgy tűnhet, hogy nem éri meg az erőfeszítést).

Mennyire találta nehézkesnek az okos falu stratégia kidolgozásának folyamatát?
(12 válaszadó)

TIPPEK ÉS TRÜKKÖK: MIÉRT ÉRDEMES OKOS FALU STRATÉGIÁT KIDOLGOZNI?

- ✓ A stratégiák általában véve hasznos segítséget nyújtanak a falvak számára elképzeléseik, terveik és jövőbeli cselekvéseik megszilárdításában.
- ✓ Az okos falvak stratégiájának kidolgozása forrásigényes lehet, továbbá technikai /szakértői tudást igényelhet (például egy logika kidolgozásához, a megoldások beazonosításához, az érdekelt felek bevonásához, stb.).
- ✓ Az okos falu stratégiákhoz (egyelőre) gyakran nem társul közvetlenül pénzügyi támogatás, ezért a vidéki közösségeknek alaposan mérlegelniük kell, hogy szeretnék-e kidolgozni egy stratégiát, és ha igen, milyen formában és milyen célból. A ráfordított erőfeszítéseknek arányban kell lenniük a potenciális előnyökkel, és nemcsak pénzügyi, hanem emberi - mint például egy közös jövőkép kialakítása - szempontból is.
- ✓ Más szempontokat is figyelembe kell venni; például azt, hogy miként aktualizáljuk a stratégiát, ki felel az irányításért és a folyamatos monitoringért (ezek hiányában előfordulhat, hogy a stratégia elveszti aktualitását).
- ✓ Mivel az Okos Falu támogatási rendszere még kialakulóban van a vidéki közösségeknek érdemes végig gondolni, hogy milyen speciális szakpolitikákra, programokra és pályázati kiírások állnak rendelkezésre az okos falu stratégiák és tevékenységek támogatásához egy adott tagállamban, vagy régióban.

2.2 MIK LEGYENEK AZ OKOS FALU STRATÉGIÁJÁNAK FŐBB ELEMEI?

Az okos falu stratégiáknak tartalmaznia kell a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia „klasszikus” elemeit, „megfűszerezve” **jövőorientált és innovatív cselekvési tervekkel és cselekvésekkel**. Ahogy korábban említettük, az innovációt gyakran egy kihívás vagy egy szükséglet váltja ki. A kihívásokra adott választ a vidéki közösségeknek maguknak kell megtalálni saját forrásaikra és lehetőségeikre támaszkodva. Ezeknek a szempontoknak a megértése vezet el a vízió (és a falustratégia céljainak) kidolgozásához. Egyszerűbben fogalmazva: a közösségnek át kell gondolnia, hogy hova szeretne eljutni 5-10 év távlatában. Amikor a vízió és célok (a kihívásokat és lehetőségeket is figyelembe véve) megfogalmazódnak, a stratégiának

meg kell határozni, hogy milyen tevékenységekre van szükség a célok eléréséhez és milyen pénzügyi és emberi erőforrások szükségesek a tevékenységek megvalósításához.

„Igyekszünk elkerülni a stratégia szó használatát, ugyanis gyakran negatív konnotáció társul hozzá, és az emberek úgy érzik, valami nagy és összetett dologról van szó. Ezért döntöttünk úgy, hogy egy más kifejezést - a (fejlesztési) „konceptió”-t - használjuk.”

Joanna Gierulka,
Mezőgazdasági Minisztérium
(Lengyelország), 1. Regionális
Műhelytalálkozó

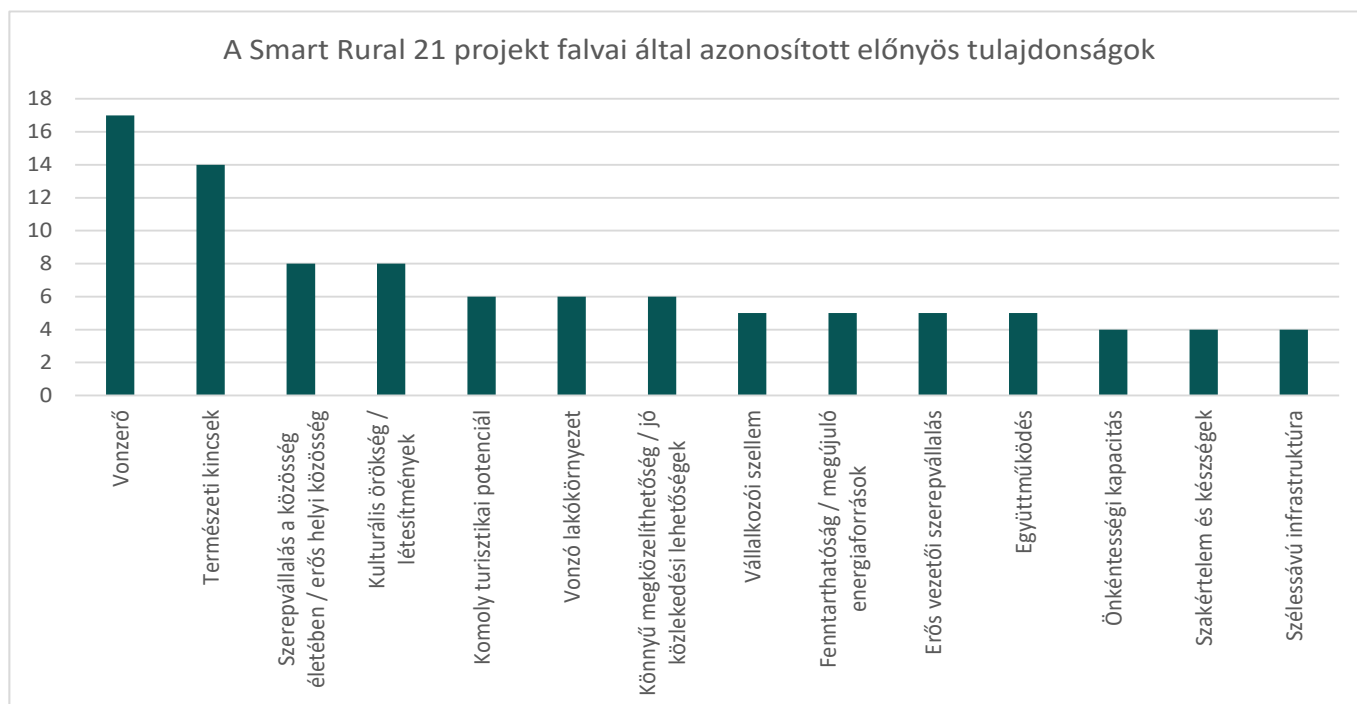
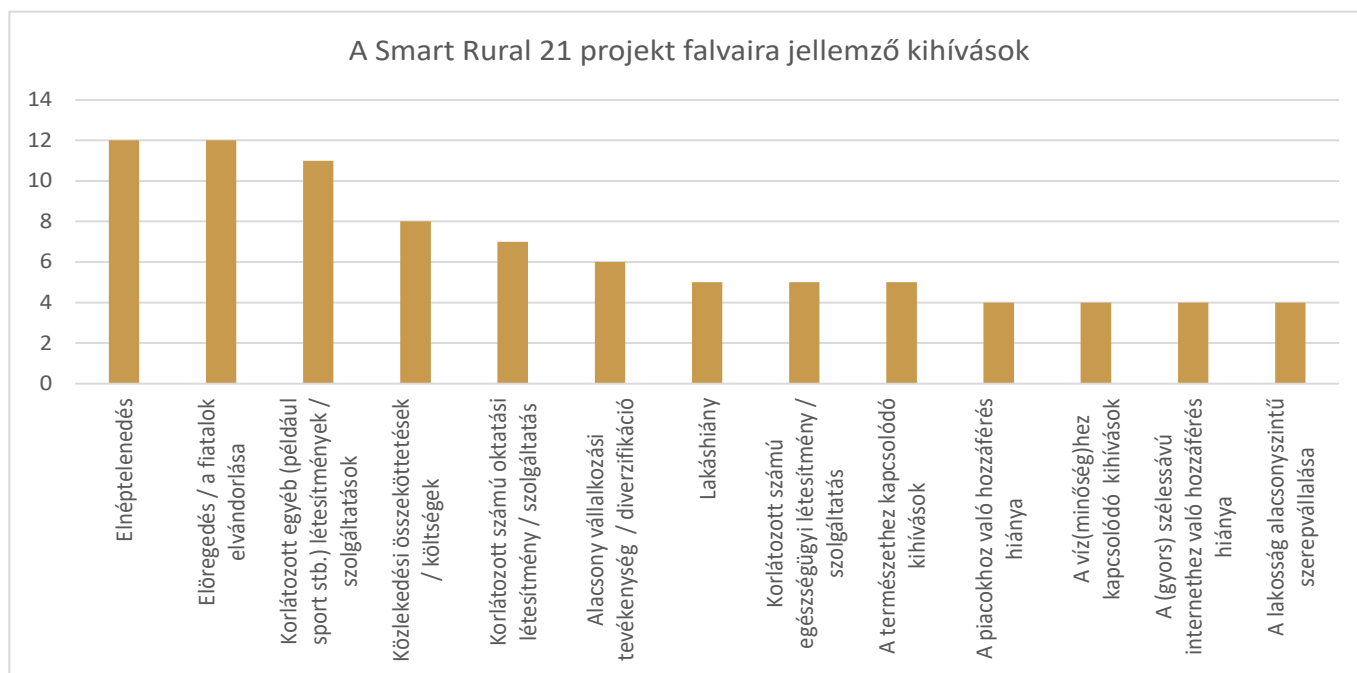
IDÉZET

Minden, a Smart Rural 21 projekt keretében kiválasztott, falu stratégiájában meghatározásra kerültek a **szükségletek/ kihívások** (gyengeségek) és a lehetőségek/ erősségek és ezeket kulcsszavak alapján csoportosítottuk. Az alábbi grafikon jelzi azokat a kihívásokat, amelyeket több mint négy kiválasztott falu megjelölt. A kiválasztott falvak leggyakoribb nehézségei a következőkhöz kapcsolódnak:

- Elnéptelenedés, a fiatalok elvándorlása;
- Szolgáltatások hiánya: létesítmények, közlekedés, oktatás, lakhatás és egészségügy.

Hasonlóképpen, a kiválasztott falvak meghatározták a **kulcsfontosságú eszközöket** stratégiájukban. Ezeket is kulcsszavak alapján csoportosítottuk, és az alábbi grafikonon azok a kategóriák láthatók, amelyeket több mint négy falu is megjelölt. A vidék vonzerejét és a gazdag természeti kincseket tekintve sok falu a legfontosabb adottságoknak, ezt követi az összetartó közösség, a kulturális örökség és a turizmus.

2.3 HOGYAN FINANSZÍROZHATÓ AZ OKOS FALU STRATÉGIA?

Ez az „egymillió dolláros – vagy inkább egymillió eurós – kérdés”, amelyre a vidéki közösségek többsége választ keres.

Az egyik fő kihívás az, hogy jelenleg nincs garancia arra, hogy azok a falvak, melyek kidolgozzák, a stratégiájukat nagyobb eséllyel juthatnak hozzá pénzügyi támogatásokhoz. Ennélfogva egyelőre nem láthatóak a pontos részletei annak, hogy milyen típusú projektkiírások vagy egyéb mechanizmusok keretében

A közös agrárpolitikáról (KAP) szóló rendelet szerint az intelligens falvak kulcsfontosságú szerepet játszanak „a vidéki térségek társadalmi-gazdasági szerkezetének megerősítésében” és az ágazat és a vidéki területek korszerűsítésében az ismeretek gyarapítása és megosztása, valamint az innováció és a digitalizáció révén. A KAP emellett ösztönzi – és a várakozások szerint támogatja – az intelligens falvak együttműködését. **(A KAP-rendelet 32.,78. és 82. preambulumbekzdése és 77. cikke)**

KAP-intézkedések/ beavatkozások – valamint egyéb szintén támogathatják az Okos Falvakat, továbbá más szakpolitikák és programok is (különösen az EU Kohéziós Politikája – és azon belül az Interreg, és az által támogatott Alphei Térség Programé valamint a Horizont Európa Program, és azon belül is a „[Reziliens, befogadó, egészséges és környezetbarát vidéki, partmenti és városi közösségek](#)” cím alatti kiírások⁵⁾, valamint az uniós alapok (többek között az ERFA – a helyi területfejlesztés, az infrastruktúra – például

A Smart Rural 21 projekt információt gyűjtött arról, hogy mi történik az egyes tagállamokban az Okos Falvakat támogató szakpolitika terén. A [Smart Rural 21 projekt egyes országokra vonatkozó oldalain](#) bárki figyelemmel kísérheti, hogy mi történik a saját országában és iránymutatást kaphat a releváns finanszírozási forrásokról, valamint az okos falvak koncepciójával foglalkozó szervezetekről (amennyiben elérhető volt ez az információ). A Smart Rural 21 projekt emellett sikeres szakpolitikai példákat is ismertet, így szeretné cselekvésre ösztönözni a döntéshozókat (noha ennek az előnyei sajnos nem fognak a közeljövőben érződni helyi viszonylatban), és tájékoztatni néhány

széles sávú internet – beruházások; az ESZA – a vidéki térségeket érintő, társadalmi integrációt és innovációt elősegítő beavatkozások, az ETHAA-t – helyi halászati akciócsoportok, stb.).

Az EU elkötelezett az Okos Falvak megvalósítása mellett, folyamatosan hangot ad ennek a nézetének, és a tagállamokat is cselekvésre ösztönzi. Így az Okos Falvak koncepciója valóban egyre vonzóbbá válik. Jelenleg a kísérletezés izgalmas szakaszában vagyunk, és van remény, hogy azok, akik az Okos Falvak megvalósításában aktívan élenjárnak, az elsők között lehetnek majd a jól megérdemelt anyagi „forrásokért várakozók sorában”. Számos tagállam nemcsak passzívan várja, hogy megtörténjenek a dolgok, hanem kezébe veszi az irányítást, és értelmes támogatási keretrendszer megvalósításával kísérletezik nemzeti szinten. Ez azt jelenti, hogy bizonyos országokban a vidéki közösségek, szerencsésebbek lesznek, mint mások.

Az EU nagyrészt a tagállamok hatáskörébe delegálta a programok megtervezésének és a finanszírozás felhasználásának felelősségét, ezáltal nagyobb rugalmasságot biztosítva a tagállamoknak. Ugyanakkor az Európai Unió részéről nincsenek egyértelmű kötelezettségeket a tagállamokkal szemben, arra vonatkozóan, hogy milyen módon teremtsék meg az Okos Falu támogatásának kereteit. Az Európai Bizottság az Európai Parlamenttel együttműködve számos, technikai segítségnyújtást célzó projektet finanszíroz az információcsere és a tervezés folyamatának előmozdításához, elsősorban az Okos Ókoszociális Falvakra irányuló kísérleti projektet, valamint a 21. század okos vidéki térségeire irányuló [1. számú \(Smart Rural 21\)](#) és [2. számú \(Smart Rural 27\)](#) Előkészítő Intézkedést.

szerencsésebb közösséget (az Okos Falvak terén élenjáró) néhány kiválasztott országban az elérhető finanszírozási forrásokról.

A Smart Rural 27 projekt keretében az Okos Falu koncepciójával kapcsolatos információk folyamatosan frissülnek minden tagállamban. Az Okos Falu szakpolitikai támogatására vonatkozó információk a [Smart Rural 27 projekt tagállami tájékoztatóiban](#) találhatóak meg, valamint munkacsoportok (úgynevezett taskforce-ok) alakulnak a különböző érdekelt felek összefogásával, a hatékonyabb szakpolitika- és programtervezés érdekében.

TOVÁBBI TUDNIVALÓK: OKOS FALU STRATÉGIÁK KIDOLGOZÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

Az Okos Falu [stratégiai modell](#), Smart Rural 21 (E40): egy stratégiasablon és használatának leírása, valamint egy oktató videó, amelyet a Smart Rural 21 projektben részt vevő falvak használtak a stratégiájuk kidolgozásához.

[Okos falvakra irányuló stratégiák](#), Smart Rural 21: a Smart Rural 21 projektben részt vevő falvak által kidolgozott stratégiák gyűjteménye

[„Mi történik az országomban?” – Smart Rural 21 – országoldalak](#): ismertető arról, hogyan támogatják jelenleg a különféle szakpolitikák (a Közös Agrárpolitika és egyéb szakpolitikák) és szervezetek az okos falvakhoz kapcsolódó vagy az ehhez hasonló stratégiákat az egyes uniós tagállamokban

[Smart Rural 21 – Lépések](#): gyakorlati eszközök a stratégiák kidolgozásához

[Okos falvakra irányuló szakpolitikák](#), Smart Rural 27: európai és nemzeti/regionális szintű tudnivalók különféle szakpolitikai keretekről és eszközökről

[Az Okos Falu közösségi finanszírozása](#), prezentáció a Smart Rural 21 projekt keretében megrendezett [2. Smart Village Academy](#) rendezvényen

[Ütemterv – finanszírozás](#): eszközök az okos falvakra irányuló stratégiák és megoldások finanszírozásához.

3. HOGYAN LEHET VÉGREHAJTANI A STRATÉGIÁT, ÉS MIKÉNT LEHET OKOS MEGOLDÁSOKAT KIDOLGOZNI?

Ez a rész iránymutatást nyújt azzal kapcsolatban, hogyan lehet – okos megoldások tervezésén és megvalósításán keresztül – végrehajtani a stratégiát. A Smart Rural 21 projekt ütemtervének releváns

lépései további iránymutatással szolgálhatnak ehhez a folyamathoz, úgy mint a 1) [cselekvési terv](#); 2) a [megoldáskeresés](#); 3) [az aktuális tennivalók](#); 4) a [finanszírozás](#); 5) a [nyomonkövetés](#).

3.1 MIT NEVEZÜNK OKOS MEGOLDÁSNAK?

Az okos megoldások olyan **innovatív és inspiráló tevékenységek (projektek/kezdemenyezések), amelyekben keresztül el lehet érni az okos falu stratégia célkitűzéseit**. Korábban már kitértünk az „okos” és az „innovatív” szavak jelentésének elemzésére (lásd az 1.2. szakaszt).

Az okos falvakra irányuló stratégiák tervezett és tényleges tevékenységei kreatív – gyakran rendhagyó – módon adnak választ a 21. század kihívásaira és lehetőségeire. Két olyan fontos kihívás/lehetőség említhető, amely különösen hangsúlyos szerepet kap az Európai Bizottság stratégiai célkitűzéseiben, következésképpen az Okos Falu koncepciójában is:

- **Konnektivitás és a digitális technológiák használata** (amely az EU „a digitális korra felkészült Európa” prioritásához kapcsolódik);
- **Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás** (amely az EU „európai zöld megállapodás” prioritásához kapcsolódik).

Ezek a kiemelt területek a [Hosszú távú jövőkép az EU vidéki területei számára](#) közleménynek is központi részét képezik („összekapcsolt” és „reziliens” vidéki területek), az „erősebb” és „virágzóbb” vidéki területekkel együtt.

Az Európai Bizottság 2021-ben közzétette a [Hosszú távú jövőkép a vidéki területek számára](#) című közleményt, amely négy főbb tematikus területet (erősebb, összekapcsolt, reziliens, virágzó) határoz meg a fellépéshez. Ezek a témák jól megragadják az Okos Falvak legfontosabb tevékenységi köreit is.

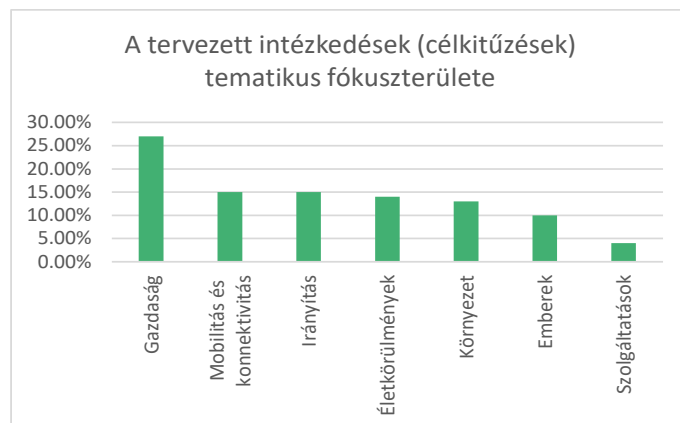
3.2 HOGYAN LEHET MEGTALÁLNI A MEGFELELŐ OKOS MEGOLDÁSOKAT?

Az Okos Falvak különféle témákat és tárgyköröket fedhetnek le. A megfelelő megoldásokat az egyes vidéki közösségek konkrét helyzetéhez kell igazítani, és ezek változatos témákat és tárgyköröket fedhetnek le. Ennek illusztrálására szolgál az alábbi grafikon, amely bemutatja a Smart Rural 21 projekt keretében kiválasztott falvak kiemelt tematikus területeit.

Noha a falvak sokféle okos megoldást valósítanak meg, a Smart Rural 21 projekt keretében kiválasztott falvak okos tevékenységeiben sok a közös elem és „népszerű téma”.

Relevánsnak találja ezeket a témákat a saját faluja szempontjából? Miért nem látogat el a Smart Rural 21 projektben részt vevő falvak weboldalára (ahol videókat és prezentációkat is talál), és veszi fel közvetlenül a kapcsolatot a falvakkal?

Nyugdíjas falu és (e-) gondozás A digitalizáció a megoldás?

Az idősgondozás gyakori kihívás, különösen, ami a digitális technológiák kínálta okos megoldások – vagyis az (e-) gondozás – használatát illeti. A kérdés az, hogy megéri-e digitális technológiákba fektetni, és hogy milyen beruházásokra és emberi kapacitásra van szükség ahhoz, hogy a szolgáltatások eredményesek és fenntarthatók legyenek. Kiemelt téma a következő helyeken: [Dingle \(Írország\)](#), [Penela-Cumeira \(Portugália\)](#), [Sollstedt \(Németország\)](#)
A képet készítette: Dominik Lange

Fiatalok: Hogyan vonjuk be őket?

Számos vidéki közösségben kihívást jelent a **fiatalok – különösen a tizenévesek – bevonása a helyi tevékenységekbe**, mint például a megfelelő társasági tevékenységek kialakítása, valamint a készségek és kompetenciák fejlesztése. Kiemelt téma a következő helyeken: [Mukarov \(Csehország\)](#), [Alsunga \(Lettország\)](#), [Ansó \(Spanyolország\)](#)
A képet készítette: Arno Senoner

Hogyan használható a digitális technológia a szolgáltatások fejlesztésére?

Adat- és információkezelési eszközöket, platformokat és alkalmazásokat főként a helyi lakosok és a látogatók számára nyújtott szolgáltatások javítására dolgozzák ki, (többek között a turizmus) a helybélilakosok közötti kapcsolat (társadalmi innováció) javítása érdekében. Kiemelt téma a következő helyeken: [Torup \(Dánia\)](#), [Profondeville \(Belgium - Vallónia\)](#), [Penela-Ferraria De São João \(Portugália\)](#), [Kythera \(Görögország\)](#), [Alsunga \(Lettország\)](#)
A képet készítette: Myriam Jessier

Régi épületek újjáépítése

Hogyan tehető fenntarthatóvá? Milyen célból?

Régi iskolaépületből helyi gazdaság és vállalkozások
Régi malomból helyi vállalkozás és közösségi központ
Régi pincéből turisztikai szálláshely
Az ökoépület helyi mezőgazdasági központ és közösségi térré alakítása
A képet készítette: Vidar Nordli-Mathisen

Tájtervezés új épületekhez

A környezeti örökség megőrzése

A (rég) épületek (újjá)építése és a tájtervezés több Smart Rural 21-es falu esetében is kiemelt téma volt. A főbb célkitűzések: 1) a régi épületek vagy a rendelkezésre álló területek helyi közösség javát szolgáló hasznosítása; 2) a helyi környezeti feltételekhez igazított, fenntartható (környezetbarát) megoldások keresése; és 3) pénzügyileg fenntartható üzleti tevékenységek kialakítása. Kiemelt téma az alábbi helyeken: [Ansó \(Spanyolország\)](#), [Sentviska Gora \(Szlovénia\)](#), [Tomaszyn \(Lengyelország\)](#), [Uppony \(Magyarország\)](#), [Raudanmaa \(Finnország\)](#), [Virtsu \(Észtország\)](#)

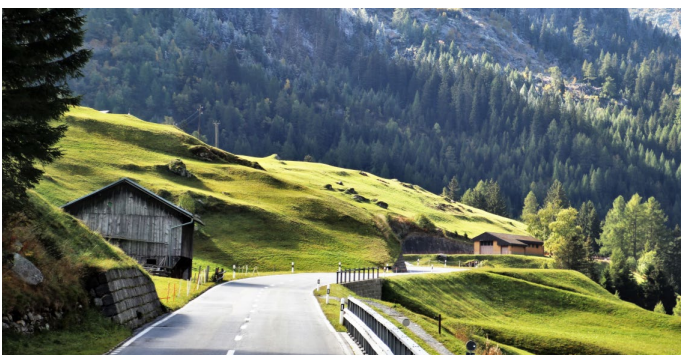
Fenntartható/regeneratív mezőgazdaság kialakítása új mezőgazdasági módszerek és technológiák révén

A reziliensebb közösség és környezet (többek között a regeneratív mezőgazdaság) megteremtését szolgáló **új technológiák és módszerek (az okos mezőgazdaságot is beleértve)** az okos falvak fő témái közé tartoznak, az EU zöld megállapodásával összhangban. Kiemelt téma a következő helyeken: [Tomaszyn \(Lengyelország\)](#), [Kythera \(Görögország\)](#), [Babagerenda \(Horvátország\)](#)

Megújuló energia és helyi energiaközösségek

Megújuló energia, különös tekintettel a helyi energiaközösségekre. Stanz (Ausztria) esetében ezt a módszert helyi gazdaságfejlesztéssel / helyi pénzzemmel, egy tokenrendszerrel és blockchain-technológiával ötvözik. Kiemelt téma a következő helyeken: [Stanz im Mürtal \(Ausztria\)](#)

Okos mobilitási megoldások

Közlekedés a központoktól távol eső vidéki térségekben

Az **okos mobilitási megoldások** – többek között az elektromos autók és a közösen használt gépjárművek – különösen hasznos segítséget nyújthatnak a távoli és hegyvidéki területeken élő elszigetelt és/vagy a központoktól távol eső közösségek számára. Kiemelt téma a következő helyeken: [Ostana \(Olaszország\)](#).

Ezek a témák teljes mértékben összhangban vannak a Hosszú Távú Jövőkép az EU vidéki területei számára közlemény által javasolt négy cselekvési területtel:

- 1. Erősebb vidéki területek:** az idősgondozás, a fiatalok bevonása, valamint a helyi szolgáltatások fejlesztésére használt adatok és adatplatformok.
- 2. Reziliens vidéki területek:** a fenntartható tájtervezés és az (új)építések, a regeneratív mezőgazdaság és megújuló energia-közösségek.
- 3. Összekapcsolt vidéki területek:** az okos mobilitás és a digitális átállás tekintetében (például [Profondeville](#), Belgium – Vallónia, valamint szélessávú kapcsolat [Raudanmaa](#), Finnország) esetében.
- 4. Virágzó vidéki területek:** a vidéki vállalkozások tekintetében, amely horizontális téma, beleértve a fenntartható mezőgazdasági vállalkozásokat ([Tomaszyn](#), Lengyelország; [Kythera](#), Görögország; [Babagerenda](#), Horvátország), a turizmust (például [Kythera](#), Görögország) és a vidéki vállalkozásokat (például [Torup](#), Dánia és [Raudanmaa](#), Finnország).

Megtalálni a megfelelő innovatív megoldást egy adott kihívásra vagy egy új lehetőség megvalósításához, sok kutatást és kísérletezést igényel. A megfelelő megoldáshoz számos út vezet.

- Szinte biztos, hogy a feladat **szakértelmet** igényel. Noha az innovációnak gyakran a helyi közösség a motorja, a releváns szaktudás nem mindig áll rendelkezésre helyi szinten. A Smart Rural 21 projekt keretében szerzett tapasztalatok rávilágítottak arra, hogy a falvaknak gyakran külső szakértőket kell

A Smart Rural 21 projekt falvai szakértő falutanácsadók, helyi szakértői szervezetek (például helyi egyetemek, nem kormányzati szervezetek stb.), helyi bizottságok és szakértői testületek, a vidéki közösség szakértő tagjai, valamint külső szakértők és szakértelem segítségével szerzik meg a szükséges szaktudást.

bevonniuk elképzeléseik megvalósításához. A külső szakértők emellett sokszor „felnyithatják a helyiek szemét”, és általánosságban is igaz, hogy a vidéki közösségeknek érdemes olyan megoldásokat is mérlegelniük, amelyekre korábban nem feltétlenül gondoltak. Ebben az összefüggésben előnyös lehet egy partnerség kialakítása a köz- és a magánszféra, a kutatói és a civil társadalom között (ez a „négyes spirál”-nak is nevezett modellt egyes vidéki térségek már sikerrel alkalmazták⁶). [Babina Greda](#) (Horvátország) és [Kythera](#) (Görögország) például szorosan együttműködik egyetemekkel, hogy a helyi termelők számára biztosítsa a modern és fenntartható termelési technológiákkal kapcsolatos tudást (többek között a precíziós gazdálkodásban). [Profondeville](#) (Belgium – Vallónia) igyekszik olyan készségekkel felvértezni a helyi közigazgatási szervek munkatársait, amelyek révén a szakértők segítségével azonosítani tudják és fel tudják használni a helyi (nagy) adatforrásokat.

Kerülje az „pályafüggőséget”, azaz próbáljon a megszokottól eltérő megoldásokat találni, legyen nyitott, és keressen új ötleteket!

6 Lásd például [SECAD \(Írország\)](#)

- **Egy okos megoldásokat tartalmazó adatbázis** hasznos lehet ahhoz, hogy a falvak ihletet és ötleteket merítsenek más falvak tevékenységéből. Számos különböző adatbázis áll rendelkezésre. Ilyen például az Európai Vidékfejlesztési Hálózat projektjeit tartalmazó adatbázis (beleértve az [EVH okos falvakkal kapcsolatos tematikus tevékenysége](#) során összegyűjtött példákat),

vagy az EIP (Európai Innovációs Partnerség) – AGRI [operatív csoportjának projektjeiből álló adatbázis](#). A Smart Rural 21 projekt saját [adatbázist](#) állított össze, amely részletes és gyakorlati tudnivalókkal szolgál azokról az inspiráló megoldásokról, amelyeket a vidéki közösségekben valósítottak meg. Az adatbázisban tematikus kulcsszavak alapján lehet keresni.

Smart solutions list :

Countries

Please select
▼

Free text search

Which thematic area?

People

- Education (schools, children, youth) (4)
- Engaging youth (2)
- Improving eSkills (2)
- Improving other skills (2)
- Social inclusion of disadvantaged groups (5)
- Supporting elderly people (4)
- Volunteering (1)
- Work-life balance (1)

Economy

- Entrepreneurship/ business support (3)
- Farming and agri-food business (7)
- Inward investment & FDI (1)
- Research, innovation & knowledge development (1)
- Social enterprise (2)
- Supporting job seekers (1)
- Tourism/ recreation (4)

Living

- (e)health/ healthcare services (1)
- Arts & music (2)
- Community space (3)
- Culture & heritage (1)
- Housing (3)
- Liveable & Tidy Towns (2)
- Sports, hobbies & interests (1)
- Support to newcomers (2)

Environment

- Bioeconomy (3)
- Circular economy / waste management (5)
- Habitats and biodiversity (2)
- Land management (2)
- Low carbon economy (6)
- Renewable energy & energy efficiency (5)
- Resource efficiency (1)
- Soil (2)
- Water (2)

Connectivity & mobility

- Broadband connection & infrastructure (2)
- Cycling / walking routes (1)
- Improving transport connectivity (2)
- Use of digitisation & new technologies (4)

Governance

- Community capacity-building (3)
- Cooperation (including with other villages) (8)
- Improving urban-rural linkages (5)
- Public engagement in decision-making (4)
- Public-private partnership (5)

Order by : Last modified Date Initial investment Post date

Descending ▼

Reset search

Submit

Results found : **50**

Citizen Bus Scheme

A non-commercial on-demand shuttle service for rural communities.

Implemented in : Amt Röbel-Müritz

Country : Germany

Initial investment : 82,000 €

Fent látható egy képernyőfelvétel a [Smart Rural 21 okos megoldásokat tartalmazó adatbázisáról](#).

- A vidéki közösségek számára látszólag az egymás közötti (akár online, akár személyes) **tapasztalatcsere** bizonyul a leghasznosabbnak. Sokféle módon kapcsolatba lehet lépni más falvakkal. Közvetlenül is érdemes felvenni a kapcsolatot az - adatbázisokon keresztül vagy más módszerekkel übeazonosított falvakkal. A Smart Rural 21 az „[okos vidékek](#)” [reggeli kávéházas szeánszokon \(Smart Café\)](#) nagyban előmozdította a falvak közötti tapasztalatcserét. Ezeken az alkalmakon az egyik falu bemutatta saját innovatív módszereit, mások pedig informálisan (egy kávé mellett) kérdéseket tehettek fel, és megvitathatták a konkrét kezdeményezéseket. Emellett a projekt támogatásával szervezett **kölcsönös látogatások**

(cross-visit) keretében a falvak felkereshették egymást. Ezeket a látogatásokat a [Smart Rural projekt regionális műhelytalálkozóihoz](#) kapcsolódóan vagy különálló eseményként szervezték meg. A [Smart Village Academy](#) rendezvény középpontjában a falvak tematikus igényei álltak. Az esemény honlapján található linkeken keresztül további inspiráló megoldásokat fedezhet fel. A megfelelő közösségi hálózatok szintén segíthetnek kapcsolatot teremteni más falvakkal (ilyenek például az olyan faluközpontú hálózatok, mint a [Smart Village Network](#)).

16

Sajnos a nyelvtudás hiánya továbbra is sok helyen problémát jelent, a más közösségekkel való nemzetközi kapcsolatokat kialakításában. Ha szeretne másokkal együttműködni Európában és más távoli területeken, fontos, hogy legyen a közösségében valaki, aki beszél angolul.

Egyes vidéki közösségek a Smart Rural 21 projekt keretében zajló információcsere eredményeként nyelvi készségeit is fejleszteni tudta. „A munkatársaimmal elkezdtünk angolul tanulni, mert úgy éreztük, hogy ez az egyik legfőbb hiányosságunk. Motivál minket, amikor halljuk, hogy milyen jól beszélnek mások angolul.”

3.3 HOGYAN LEHET BEVONNI A HELYIEKET A MEGOLDÁSOK TERVEZÉSÉBE ÉS MEGVALÓSÍTÁSÁBA?

Fontos a közösség tagjainak bevonása a stratégiatervezésbe és végrehajtásba, nem csak azért, mert a „részvételen alapuló megközelítés” az Okos Falvak kulcseleme, hanem elsősorban azért mert a közösség tagjainak a bevonása nélkül – vagyis anélkül, hogy a közösség tagjai magukénak éreznék a stratégiát – szinte biztos, hogy a stratégiát nem lehet megvalósítani a későbbiekben.

Az érdekelt felek bevonása gyakran kihívást jelent, különösen a nagyobb közösségekben és a különösen elnéptelenedett területeken, és/vagy azokban a térségekben, ahol rendkívül alacsony a közösség kapacitása.

Nincs egyetlen bevált recept arra, hogy miként lehet bevonni a közösség életébe egy közösség tagjait, ez ugyanis nagyban függ a közösség tagjainak a „profiljától” és aktivitási szintjétől, a helyi vezetéstől és egyéb tényezőktől.

A falvak tapasztalt vezetői úgy gondolják, hogy a közösség tagjainak motiválásában fontos, hogy a közösség tagjaitól érkező ötleteket meghallgassák, felkarolják és bátorítsák. A közösség tagjaira olyan feladatokat kell bízni – különösen, ha önkéntes munkáról van szó –, amelyek kézzelfoghatóak (vagyis látható a feladat eleje és vége, és világosak az eredmények), és a közösségi munkában részt vevőket (még ha csekély is) jutalomban/elismerésben kell részesíteni.

A [Smart Rural 21 Ütemterv](#) konkrét módszereket mutat be a közösség tagjainak bevonásához.

A legsikeresebb közösségek, azok, amelyeknek van jövőképük, elhivatottságuk, vezetőik és legalább néhány elkötelezett lakos a faluban. A

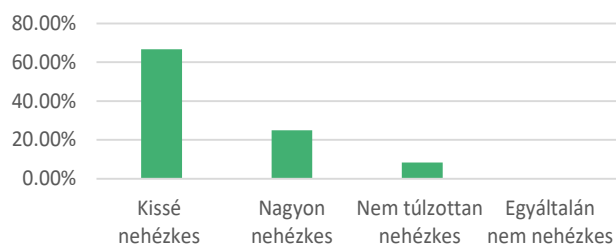
„Sokszor előfordul, hogy emberek érkeznek a falunkba, és szeretnének itt megvalósítani valamilyen projektet. Természetesen mi mindenkit lelkesen fogadunk. De végső soron az embereknek maguknak kell létrehozni, amit elképzelték. Néha 50 ember is megkeres minket, hogy szeretne valamit megvalósítani Ostanában, de végül csak egy tér vissza közülük. És ilyenkor nézzük meg mi is alaposabban, hogy van-e tere és lehetősége az elképzelésnek. Ilyen módon sok tevékenységet sikerült már megvalósítanunk.”

Enrica Alberti, Oстана Village, Smart Café

A Smart Rural 21 projekt keretében kiválasztott falvak többsége „kissé nehézkesnek” találta az érdekelt felek bevonására szolgáló folyamatot a stratégia kidolgozása során (az adatok a felmérés 12 válaszadójától származnak).

Mennyire találta nehézkesnek az érdekelt felek bevonására szolgáló/részvételen alapuló folyamatot az Okos Falu Stratégia kidolgozásakor?

kezdeti időszakban nem kell feltétlenül sok ember. Akár egy vagy két helyi (gyakran érzékletesen „kovászemberként” emlegetett) lakos is elegendő a változás eléréséhez, ha nem csupán a pénz, hanem a meggyőződés és jövőkép vezérli ezeket az embereket. A folyamat megkezdéséhez szükség van legalább egy vagy két emberre, aki megfelelő érdeklődéssel, készségekkel, elkötelezettséggel és kapacitással rendelkezik. Az okos faluvá váláshoz vezető úton nem lehet elindulni vezetői készségek, felelősségtudat és jövőkép nélkül.

Az okos falu stratégia kidolgozásának folyamatát nem feltétlenül egy formális kormányzati struktúrának – például egy polgármesternek és a csapatának – kell kezdeményeznie vagy irányítania. A Smart Rural 21 projekt keretében kiválasztott falvak esetében is igen változatos az okos falvak irányítási struktúrája.

Reménykeltő lehet a vidéki közösségek számára, hogy noha egyelőre nem áll rendelkezésre formális intézményi vagy finanszírozási rendszer; mind az európai szinten, mind bizonyos tagállamokban komoly az elkötelezettség az Okos Falu különböző finanszírozási forrásokon keresztül történő támogatására. Egyelőre szinte kizárólag a LEADER/CLLD keretében finanszíroznak területi alapon innovatív megoldásokat a vidékfejlesztésben helyi kontextusában. A jövőben

A fiatalok bevonása kiemelt figyelmet igényel, és kreativitásra, valamint megfelelő animátorokra van szükség hozzá. A fiatalok bevonása több Smart Rural 21-es falu esetében is kiemelt téma volt. [Mukarovban \(Csehország\)](#) az volt az egyik legfontosabb kihívást, a fiatalok közösségi tevékenységekbe való bevonása jelentette: Egy ifjúsági klubot (Hangout4Teens) alapítottak, amelyet egy faluból származó egyetemi

hallgató vezetett. [Alsungában \(Lettország\)](#) az állt a középpontban, hogyan lehetne bevonni a fiatalokat, és miként lehetne fejleszteni a digitális és programozási (virtuális valósággal kapcsolatos) készségeiket. [Ansó \(Spanyolország\)](#) jó példája annak, hogy miként lehet a gyerekeket bevonni, az idősekkel a falu jövőjéről folytatott beszélgetéseken keresztül.

TIPPEK ÉS TRÜKKÖK: VALAHOL EL KELL KEZDENI

A Smart Rural 21 projekt keretében is láttunk mind pozitív mind kevésbé pozitív példákat a közösség bevonására az Okos Falvakra irányuló folyamatba. Úgy gondoljuk, hogy a projekt elsősorban nem a falvak „reklámozásáról” szól, hanem **az adott vidéki közösség valódi dinamikájának megismeréséről, és arról, hogy el tudjuk dönteni, mi az, ami működőképes, és mi az, ami nem.** Ebben az összefüggésben a kudarc is elfogadható. Fontos, hogy ne vezessenek félre minket („nem minden arany, ami fénylik”), a valódi értékeket kell keresnünk! Ugyanakkor mindig figyelembe kell venni a közösség kapacitását. A projekt olyan inspiráló közösségekkel

is dolgozott együtt, ahol csak egy vagy mindössze néhány elkötelezett ember irányítja a közösséget, rendkívül elmaradott térségekben, ennél fogva igazából nem is beszélhetünk „bevonható” közösségről. Ha vannak ötletei és jövőképe, nincs mitől tartania, vágjon bele, valahol el kell kezdeni!

Nembeszélhetünk „kudarcról”, hanem egy vagy néhány ember, aki belevág a folyamatba. Azt nevezhetjük kudarcnak, ha a folyamatot levezénylő – vagy domináló – személyek nem kellően elkötelezettek, nincs világos jövőképük, és a személyes érdekeik felülírják a vidéki közösségek és területek érdekeit szolgáló elképzeléseket és jövőképet.

nagyvalószínűséggel a LEADER/CLLD kezdeményezés marad az Okos Falu koncepciójának fő finanszírozási forrása. A LEADER/CLLD kezdeményezés azonban viszonylag csekély hányadát teszi ki a vidékfejlesztési forrásoknak, és további pénzeszközökre és elkötelezett döntéshozókra van szükség ahhoz, hogy a helyi vidéki közösségekben az innovációs törekvések megvalósulhassanak. **Az okos falvak új kapukat nyithatnak meg – csak kitartóan „kopogtatnunk kell”.**

Kétségtelenül, nehéz eligazodni az uniós finanszírozás, programok, beavatkozások és pályázati felhívások rengetegében – különösen egy vidéki közösségnek, amelynek szűkösek az erőforrásai. Számos vidéki közösség kiábrándultnak érzi magát, amikor nem nyer pályázatokon, amelyek energia- és erőforrásigényesek, többek között a szigorú adminisztratív követelmények miatt. Emiatt sokan egyszerűen feladják, és úgy gondolják, hogy van ennél fontosabb és hasznosabb teendőjük, és talán ebben igazuk is van. Az uniós finanszírozású projektekben nem mindig könnyű részt venni, és a vidéki közösségeknek szükségük lehet szakértői támogatásra és tanácsokra ahhoz, hogy megtalálják a megfelelő pályázati

A Smart Rural 21 projekt keretében bizonyos vidéki közösségek szakértői támogatást kaptak a finanszírozási lehetőségek megkeresésében és igénylésében (idetartozik például a spanyolországi [Ansó](#), az olaszországi [Ostana](#) és az ausztriai [Stanz im Mürital](#)). Az egyes falvak weboldalai és ütemtervén keresztül részletesebben tájékozódhat a falvak tapasztalatairól.

felhívásokat, pénzügyi forrásokat igényeljenek, és megfeleljenek az (adminisztratív) követelményeknek. Nehéz megmondani, hogy megtérül-e a befektetett idő és energia, de megéri megpróbálni, ugyanis számos releváns finanszírozási lehetőség áll rendelkezésre. A megfelelő pályázat elkészítése – sok más dologhoz hasonlóan – maga is egy készség (bár távolról sem a legrelevánsabb), amely némi segítséggel elsajátítható – különösen, ha megvannak a jó ötletek és megfelelő motiváció.

A proaktív vidéki közösségeknek gyakran a „kezükből kell venniük a saját jövőjüket”, és a közszektorból nyújtott támogatás mellett sokszor alternatív finanszírozási lehetőségeket is mérlegelniük kell. Többek között érdemes meggondolni a magánfinanszírozást – fenntartható üzleti modelleket – nem kormányzati szervezetek/alapítványok által nyújtott támogatást, a közösségi finanszírozást, valamint uniós finanszírozási eszközöket.

A [2. Smart Village Academy](#) (második napja) komoly figyelmet szentelt annak a kérdésnek, hogy hogyan férhetnek hozzá a vidéki közösségek különféle forrásokhoz (a közösségi finanszírozási rendszerek megtervezésére különös hangsúlyt fektettek).

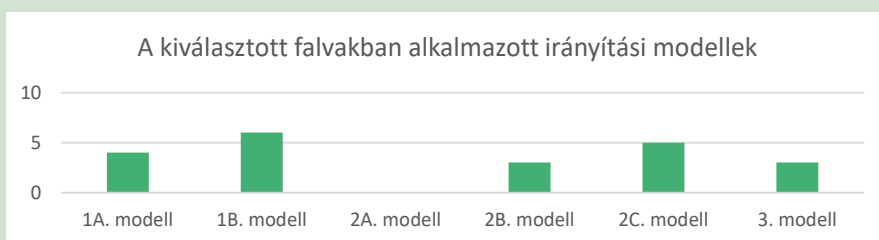

A Smart Rural 21 projektben részt vevő vidéki közösségekben alkalmazott, okos falvakra irányuló folyamat elemzése alapján hat „kormányzási” modellt azonosítottunk be. Minden modellnek megvannak az előnyei és a hátrányai (erre nem térünk ki részletesebben, de örömmel bocsátunk további információkat az érdeklődők rendelkezésére). A hat modell a következő:

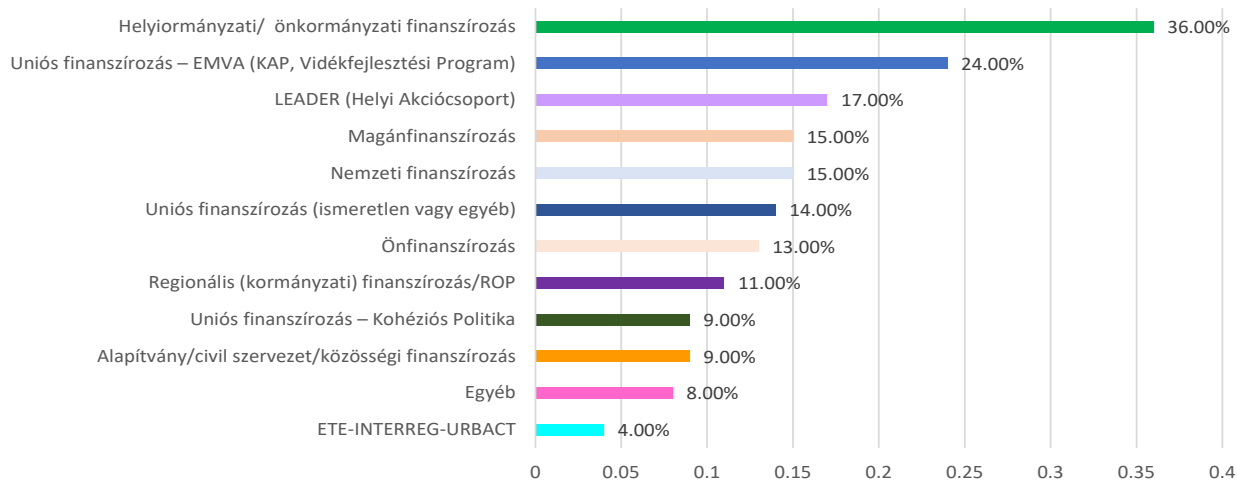
- 1A. modell: A megválasztott polgármester/ alpolgármester és csapata viszonylag domináns szerepet tölt be
- 1B. modell: Megválasztott polgármesterek/ alpolgármesterek jelentős közösségi szerepvállalással
- 2A. modell: Erős, domináns szerepet betöltő (nem megválasztott) helyi vezetők/vezéralakok

- 2B. modell: Erős (nem megválasztott) helyi vezetők/vezéralakok és szoros együttműködés a helyi közösséggel
- 2C. modell: Egy helyi szakmai/egyéni vagy szakértői szervezet irányította folyamat
- 3. modell: Helyi lakosokból álló, önszerveződő helyi irányítási szervek

A Smart Rural 21 projekt keretében kiválasztott falvak a bemutatott modellek szerinti csoportosítását az alábbi ábra mutatja be. **Melyik modell írja le a legjobban az Ön vidéki közösségét?**

A helyi vidéki közösségi projektek potenciális finanszírozási forrásai

A Smart Rural 27 projekt a vidéki közösségi kezdeményezések egy nagyobb mintáját elemezve azt vizsgálta (2021. szeptember), hogy mennyire érhető el az uniós (és egyéb) finanszírozás a vidéki közösségek számára.

Az elemzés azzal a következtetéssel zárult, hogy a legtöbb megoldást helyi/kormányzati, magánfinanszírozás vagy nemzeti források

segítségével valósították meg. A helyi közösségek az uniós pénzeszközök közül szinte kizárólag a vidékfejlesztési programokhoz, és azokon belül a LEADER/CLLD kezdeményezéshez értek hozzá. Ez a helyi vidéki közösségek különféle uniós forrásokhoz való hozzáféréseinek nehézségeit tükrözi.

Forrás: Ocskó Edina, a Smart Rural 27 projekt koordinátorának prezentációja

TIPPEK és TRÜKKÖK: OKOS MEGOLDÁSOK FINANSZÍROZÁSA

✓ Eligazodnia különféle nyilvános finanszírozási pályázatok rengetegében, értelmezni a feltételeket, és pályázni nagyon megterhelő. A Smart Rural 21 projekt webhelyén megosztott szakpolitikai információk jó kiindulópontként szolgálhatnak a potenciális finanszírozási lehetőségek beazonosításához. Mérlegelni kell, hogy valóban szeretne-e belekezdeni ebbe a folyamatba, és ha igen, **lehetséges, hogy szakértői tanácsadásra lesz szüksége.**

✓ Nem csak a közséktől érkező finanszírozás és a nyilvános pályázati felhívások kínálják az egyetlen megoldást arra, hogy pénzügyi forrásokhoz jussanak. **Más alternatívákban** – különösen fenntartható üzleti modellekben és közösségi finanszírozásban – is fontos gondolkodni.

✓ **Nem feltétlenül azok a legsikeresebb vagy „legokosabb” vidéki közösségek, amelyek a legeredményesebben pályáznak forrásokra.** Egyes közösségek sikeresen megtanulták a finanszírozási pályázatok benyújtását, de fennáll a veszély, hogy túlságosan a finanszírozásra összpontosítanak, ahelyett, hogy okos stratégiákban gondolkodnának.

✓ A vidéki közösségek proaktívan felléphetnek saját céljaik szempontjából legrelevánsabb erőforrások azonosítása érdekében (ahelyett, hogy csak a

rendelkezésre álló lehetőségekből válogatnának). **Jó kiindulópont lehet, ha a közösségek végig gondolják, milyen szinergiák állnak fenn a helyi célok és a magasabb szintű célkitűzések** (például a LEADER kezdeményezéshez tartozó helyi fejlesztési stratégiákban vagy a regionális programokban és szakpolitikákban foglalt célok) között.

✓ A nemzeti finanszírozási programok mellett határokon átnyúló/transznacionális projekt lehetőségek is elérhetők. Ilyenek például a LEADER kezdeményezésen belüli transznacionális együttműködés, az Interreg, az Európa a polgárokért, az Erasmus+ és a Horizont Európa keretében kiírt pályázatok.

✓ A Smart Rural 21 mellett más európai kezdeményezések is igyekeznek felkarolni a falvakat, és egy támogatóbb környezet kialakításával segíteni az intelligens falvakra irányuló stratégiák és kezdeményezések kidolgozását. Az érdekeltek többek között figyelemmel kísérhetik a [Smart Rural 27 projekt](#) fejleményeit.

TOVÁBBI TUDNIVALÓK: OKOS MEGOLDÁSOK ÉS FINANSZÍROZÁS

[Smart Rural 21 – ütemterv](#): gyakorlati eszközök a stratégia végrehajtásához

[Smart Rural 21 – intelligens megoldásokat tartalmazó adatbázis](#): intelligens megoldások a megvalósítás részleteivel

[Smart Rural 21 – profilok és megoldások](#): részletes tudnivalók az adott falu által megtett intelligens intézkedésekről

4. ZÁRÓ GONDOLATOK

Rövid útmutatónkban igyekeztünk lényegre törő tájékoztatást nyújtani a Smart Rural 21 projekt keretében szerzett tapasztalatokról. A projekt során 2020-ban és 2021-ben Európa-szerte több vidéki közösséggel is együttműködtünk. Az üzenetek és az információforrások csupán az első lépést jelentik azon az úton, amelyet minden vidéki közösségnek önállóan kell végigjárnia. A munka nehezét a vidéki közösség tagjainak kell elvégeznie, akik rengeteg kihívással néznek szembe, de remélhetőleg számos új lehetőséggel is találkoznak majd.

Az Okos Falu koncepciója próbál lendületet adni ehhez az úthoz. A koncepció még nincs teljesen kidolgozva. A vidéki közösségeken belül alkalmazott okos és innovatív megoldásokhoz hasonlóan az okos falvak koncepciója is a kísérleti szakaszban jár. Rajtunk múlik, hogy sikeres lesz-e, vagy hiábavaló próbálkozásként és üres hívószóként fogunk rá tekinteni. De Ön nincs egyedül. Számos tagállam aktívan támogatja az Okos Falvakat a 2021 és 2027 közötti programozási

időszakban, és az Európai Bizottság is támogatást nyújt többek között „A 21. század okos vidéki térségeire irányuló 2. számú előkészítő intézkedés” ([Smart Rural 27 projekt](#)) keretében. Csatlakozzon Ön is a kezdeményezéshez, és teremtsen kapcsolatot a többi faluval, hogy további tapasztalatokat oszthassunk meg!

„Egyedül érzelmeken keresztül tudunk információt közvetíteni. Ez nagyon fontos. Az érzelmek és az odaadás pedig rokonjelenségek.”

Fritz Pichler,
Stanz polgármestere

